

cinema | el vuelo del globo rojo

Una escena de la pel·lícula, amb Juliette Binoche.

El paisatge de l'alteritat

► **Títol original:** *Le voyage du ballon rouge*. França i Taiwan, 2007

Director: Hou Hsiao Hsien

Intèrprets: Juliette Binoche, Fang Song i Hippolyte Girardot

L'any 1956, un cineasta va triomfar al festival de Canes amb un curtmetratge infantil anomenat *El globo rojo*, dirigit per Albert Lamorisse. La pel·lícula utilitzava un globus vermell per proposar un recorregut per la topografia parisenca mentre s'articulava una metàfora sobre la força que la imaginació –el globus vermell– té en la configuració de la infantesa –malgrat la destrucció del globus per part d'uns malcarats, el nen acabava volant amb altres globus pel cel de París–. El curtmetratge va ser lloat pel crític André Bazin, que el va utilitzar de referència per escriure un dels seus textos més famosos contra les formes del muntatge i en defensa de la posada en escena. Hou Hsiao Hsien és, sense cap afany d'exageració, el més gran cineasta asiàtic i un dels mestres que més lluny ha portat la idea del cinema com a treball de posada en escena. La majoria de les seves pel·lícules –entre les quals sobresurt una meravella anomenada *Les flors de Xangai*– proposen jocs de composició de l'espai. La càmera es situa en un punt fix, efectua una lleugera panoràmica, mentre l'enquadrament se satura de formes i d'estructures, els personatges tapen portes i finestres i la llum estableix contrastos de gran bellesa. Aquesta curiosa manera de filmar, que trobava un perfecte equilibri en les construccions asiàtiques, es perllonga en la manera com filma un petit apartament parisenc on a *El vuelo del globo rojo* viu una actriu de teatre –Juliette Binoche–, el seu fill i la seva instructora taiwanesa. L'espai de l'apartament sempre està saturat, les entrades i sortides són constants, darrere de la imatge hi ha una clara voluntat coreogràfica.

Per alguns dels cineastes asiàtics més insignes –Tsai Ming Liang i Nobuhiro Suwa– la geografia parisenca és, sobretot, l'espai de naixement del cinema modern. Per aquesta raó, molts d'ells han tingut la temptació de filmar en el mateix paisatge on es va desenvolupar la Nouvelle Vague. Hou Hsiao Hsien realitza a *El vuelo del globo rojo* la seva primera pel·lícula europea. El guia que utilitza per no perdre's pels barris parisencs no és altre que el vell globus vermell que utilitzava Albert Lamorisse. El seu disseny no és ni el de fer un homenatge, ni el de construir un *remake*, sinó el d'escriure sota la influència del cinema francès, mentre descobreix un món que li resulta nou. *El vuelo del globo rojo* és una pel·lícula de ficció sobre una noia taiwanesa que descobreix París, però també pot ser entesa com un documental sobre la manera com Hou Hsiao Hsien retroba uns quants mites de la ciutat. El resultat és una pel·lícula magnífica, marcada per una curiosa poesia i per un rigorós treball de posada en escena. Una oportunitat única per descobrir la darrera pel·lícula d'un dels més grans autors del cinema actual.

ÀNGEL QUINTANA

Enric Palomar porta a l'òpera la *Salomé* de Valle-Inclán, que aprofundeix en la pulsio de mort

«La cabeza del Bautista» s'estrena de manera absoluta avui al Liceu

VALÈRIA GAILLARD / Barcelona
● El mite de Salomé passat pel prisma esperpèntic de Ramón María del Valle-Inclán. Aquesta és la base sobre la qual ha treballat el compositor

Enric Palomar per crear *La cabeza del Bautista*, una òpera que s'estrena avui al Gran Teatre del Liceu. Amb picades d'ullet a la versió de Strauss (programada el juny i juliol), Palomar

mar diu que se sent «a gust» amb la mirada de Valle-Inclán i assegura que ha escrit una partitura contemporània, però que ofereix paràmetres de comprensió al públic.

El text de Valle-Inclán, *La cabeza del Bautista*, es va publicar el 1924 i es va estrenar al Teatre Goya de Barcelona el 1925. El títol ret homenatge a la *Salomé* d'Oscar Wilde (1891). L'escriptor espanyol va situar l'argument en un cafè espanyol i va convertir Salomé en La Pepona, una xicota que intenta convèncer l'indiano Gachupín, Don Igi, que mati l'home que li està fent xantatge, El Jándalo. Palomar va acceptar la proposta del Liceu de musicar aquest text perquè s'insereix dins un corpus de tradició hispànica que coneix bé. Joan Matabosch, director artístic del Liceu, defensa que és un text molt pertinent: «Deixa un espai perquè la música jugui un paper.»

«En la versió de Valle-Inclán la pulsio de mort és molt més forta que la mort material del personatge i això, com a músic, és d'una gran ajuda», apunta Palomar. Per donar forma musical al drama, el compositor ha ideat una òpera d'un sol acte i set escenes, una música compromesa amb la contemporaneïtat però que es mou dins els paràmetres de la comunicabilitat: «Tinc molt clar que sempre escric per a algú que vol que li expliquis una història.» Segons el músic, s'ha arribat a un punt de desafecció entre la música contemporània i el públic tan gran que es corre el perill d'arribar al «divorci».

Reconeix que fa unes quantes picades d'ullet a la música de Strauss i respecta les tessitures dels personatges: una soprano per l'alter ego de Salomé, un tenor pel d'Herodes i un baríton pel Bautista. També revela que manté una dansa dels set vels «particular» i que juga amb jotes i havaneres: «M'agrada moure'm en paràmetres hispànics.»

Dirigirà la partitura el també català Josep Caballé-Domènech. «És una música fonamentada en un

Un moment de l'assaig de *La cabeza del Bautista*. / ANDREU PUIG

Bons aires europeus

J.B.

● No podia haver hagut millor coincidència. L'estrena de *La cabeza del Bautista* ha coincidit amb la celebració del European Opera Forum al mateix Liceu. Aquest congrés biennal, que ha aplegat 475 participants vinguts principalment de teatres d'òpera europeus (però també amb la presència de delegacions asiàtiques i americanes), partia amb el lema de la creativitat i la innovació. L'òpera contemporània és una de les facetes de la creació que pretén respondre a inquietuds dels espectadors del segle XXI. Pel que es veu, la sessió prèvia per als membres del congrés va ser apoteòsica. Molts aplaudiments i elogis entusiastes: s'intueix que l'obra podria fer temporades en altres teatres.

gran text i destaca pel seu ritme, és impossible que cap espectador s'adormi», bromejava durant la presentació dijous passat. «La instrumentació és molt clara i ajuda a la dramaturgia del text.»

El tenor José Manuel Zapata, que encarnarà

Don Igi, va confessar que la partitura era força difícil: «El treball d'harmonia i d'instrumentació és molt complex.» També va apuntar unes quantes dades sobre la posada en escena, signada per Carlos Wagner. «És un espai surrealista, una barreja de dos

escenaris molt atractiva». Matabosch hi afegeix que es tracta d'un espai simbòlic, una extensió de taules de billar que són l'encarnació del pecat, «és un espai obsessiu que fa alguna referència explícita a l'estètica de Buñuel».

Aquesta és la tercera col·laboració entre el compositor català i el Liceu que el va triar, en paraules de Matabosch, perquè és, a més de bon compositor, «un compositor de teatre». Palomar, que també és director artístic del Taller de Músics, ha escrit obres de cambra per a diferents formacions, com ara les òperes *Ruleta* (1998) i *Juana*, entrenada a l'Òpera de Halle el 2005, que van tenir el suport del Liceu. «Després de fer mestratge en petit format ara calia afrontar un projecte de gran envergadura», conclou Matabosch.